

Na osnovu člana 12 stav 5 i člana 14 stav 5 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", broj 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

PRAVILNIK
O FITOSANITARNIM MJERAMA ZA SPREČAVANJE UNOŠENJA I ŠIRENJA
ŠTETNOG ORGANIZMA FUSARIUM CIRCINATUM Nirenberg & O'Donnell*

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se fitosanitarne mjere za sprječavanje unošenja i širenja štetnog organizma *Fusarium circinatum* Nirenberg & O'Donnell (*Gibberella circinata*) na određenom bilju, kao i mjere za otkrivanje, sprečavanje širenja i suzbijanje štetnih organizama na području u kojem su štetni organizmi prisutni ili postoji rizik od prisustva.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **štetni organizam** je vrsta *Fusarium circinatum* Nirenberg & O'Donnell (*Gibberella circinata*);
- 2) **određeno bilje** je bilje roda *Pinus* L. i vrsta *Pseudotsuga menziesii* (Mirbel) Franco;
- 3) **mjesto proizvodnje** je:
 - a) prostor (premises) ili više zemljišta koja funkcionišu kao jedna proizvodna ili poljoprivredna cjelina, ili
 - b) prostor u šumarstvu (forestry stand) namjenjen za proizvodnju ili berbu sjemena određenog bilja;
- 4) **drveni materijal** za pakovanje je drveni materijal u obliku sanduka za pakovanje, kutija, gajbi, bubnjeva za kablove i slične ambalaže, paleta, sandučastih paleta i drugih utovarnih ploča, okvira za palete, potpornog drveta koje podupire pošiljke drveta (dunnage), koji se koriste pri prevozu svih vrsta predmeta, osim neobrađenog drveta debljine 6 mm ili manje, prerađenog drveta proizvedenog lijepljenjem, zagrijavanjem, primjenom pritiska ili njihovom kombinacijom i potpornog drveta koje podupire pošiljke drveta (dunnage) izrađenog od drveta istog tipa i kvaliteta kao i drvo u pošiljci i koje ispunjava iste fitosanitarne zahtjeve kao drvo u pošiljci.

Unošenje određenog bilja

Član 3

Određeno bilje porijeklom iz država koje nijesu sa evropskog kontinenta može se unositi u Crnu Goru ako ga prati fitosertifikat koji u rubrici "Dopunska izjava" sadrži jednu od sljedećih izjava:

- a) određeno bilje je uzgajano tokom cijelog životnog ciklusa u državi za koju je poznato da se u njoj štetni organizam ne pojavljuje (known not to occur);

b) određeno bilje je uzgajano tokom cijelog životnog ciklusa u području slobodnom od štetnog organizma, koje je utvrdio nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja države porijekla u skladu sa odgovarajućim Međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere;

c) određeno bilje je porijeklom sa mjesta proizvodnje, uključujući njegovu okolinu od najmanje 1 km u poluprečniku, na kojem simptomi štetnog organizma nijesu uočeni tokom službenih pregleda u periodu od dvije godine prije njihovog premještanja, a uzorkovanjem i testiranjem reprezentativnog uzorka svakog lota neposredno prije izvoza potvrđeno je da je slobodno od štetnog organizma.

Unošenje određenog drveta i izolovane kore

Član 4

Drvo određenog bilja i izolovana kora, dobijeni u cjelosti ili djelimično od određenog bilja, porijeklom iz država koje nijesu sa evropskog kontinenta, osim drveta u obliku iverja, čestica, piljevine, strugotina, drvnog otpada i ostataka drveta i osim drvenog materijala za pakovanje, može se unositi u Crnu Goru ako ga prati fitosertifikat koji u rubrici "Dopunska izjava" sadrži jednu od sljedećih izjava:

a) drvo ili izolovana kora porijeklom su iz države koja je slobodna od štetnog organizma, što je utvrdio nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja države porijekla u skladu sa odgovarajućim Međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere;

b) drvo ili izolovana kora porijeklom su iz područja slobodnog od štetnog organizma, koje je utvrdio nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja države porijekla u skladu sa odgovarajućim Međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere;

c) podvrgnuti su odgovarajućem toplotnom tretmanu na temperaturi od minimum 56°C u trajanju od najmanje 30 minuta u kontinuitetu kroz cijeli profil drveta i označeni oznakom tretmana „HT“ koja je stavljena na drvo ili pripadajuću ambalažu i na fitosertifikatu.

Drvo četinara (Pinales) u formi iverja, čestica, piljevine, strugotina, drvnog otpada, ostataka drveta i izolovane kore, dobijeno u cjelosti ili djelimično od tih četinara, porijeklom iz država koje nijesu sa evropskog kontinenta, može se unositi u Crnu Goru ako ga prati fitosertifikat koji u rubrici "Dopunska izjava" sadrži jednu od sljedećih izjava:

a) drvo ili izolovana kora je porijeklom iz države koja je slobodna od štetnog organizma, što je utvrdio nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja države porijekla u skladu sa odgovarajućim Međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere;

b) drvo ili izolovana kora je porijeklom iz područja slobodnog od štetnog organizma, koje je utvrdio nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja države porijekla u skladu sa odgovarajućim Međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere;

c) podvrgnuti su odgovarajućem toplotnom tretmanu na temperaturi od minimum 56°C u trajanju od najmanje 30 minuta u kontinuitetu kroz cijeli profil drveta, a kao dokaz tog tretmana oznaka „HT“ mora biti stavljena na drvo ili na pripadajuću ambalažu.

Službene kontrole prilikom unošenja određenog bilja, drveta i izolovane kore porijeklom iz država koje nijesu sa evropskog kontinenta

Član 5

Sve pošiljke određenog bilja, drveta od određenog bilja osim drvenog materijala za pakovanje, kao i drveta četinara (Pinales) u obliku iverja, čestica, piljevine, strugotina, drvnog otpada i ostataka drveta dobijenog u cjelosti ili djelimično od tih četinara, porijeklom iz država koje nijesu sa evropskog kontinenta za koje je poznato da je u njima prisutan štetni organizam, podliježu detaljnim službenim kontrolama na mjestu unošenja u Crnu Goru ili na mjestu odredišta.

Službene kontrole iz stava 1 ovog člana uključuju vizuelni pregled i gdje je odgovarajuće, uzorkovanje i testiranje lota bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom radi potvrde odsustva štetnog organizma.

Sumnja na prisustvo štetnog organizma

Član 6

Lice koje posumnja na prisustvo štetnog organizma, bez odlaganja obavještava organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja (u daljem tekstu: Uprava) i dostavlja sve relevantne informacije o prisustvu ili sumnji na prisustvo štetnog organizma.

Na osnovu informacija iz stava 1 ovog člana, Uprava bez odlaganja:

- preduzima fitosanitarne mjere, radi potvrđivanja prisustva štetnog organizma i;
- obavještava držaoce bilja koji posjeduju bilje, biljne proizvode ili drvo od određenog bilja ili drvo četinara (Pinales) koje bi moglo biti zaraženo štetnim organizmom, o prisustvu ili sumnji na prisustvo, o mogućim posljedicama i riziku, kao i o fitosanitarnim mjerama koje treba preduzeti.

Posebni nadzor

Član 7

Posebni nadzor uključuje vizuelne preglede i u slučaju sumnje na infekciju štetnim organizmom uzorkovanje i testiranje.

Posebni nadzor je zasnovan na naučnim i tehničkim principima i vrši se u odgovarajuće vrijeme tokom godine u skladu sa vjerovatnoćom da se otkrije štetni organizam vizuelnim pregledima, uzorkovanjem i testiranjem.

Posebni nadzor ne vrši u slučaju kada se zaključi da se štetni organizam ne može odomaćiti ili širiti na teritoriji države zbog ekološko-klimatskih uslova, kao i u slučaju odsustva biljaka domaćina.

Granice područja

Član 8

Ako se posebnim nadzorom na nekom području potvrdi prisustvo štetnog organizma, bez odlaganja se uspostavlja granica obilježenog područja, koje obuhvata zaraženo i sigurnosno područje.

Zaraženo područje je područje u kojem je potvrđeno prisustvo štetnog organizma i koje sadrži bilje:

- za koje je poznato da je zaraženo štetnim organizmom;
- koje pokazuje znake ili simptome koji ukazuju na moguću zarazu;
- za koje postoji mogućnost da je kontaminirano ili zaraženo ili da će biti kontaminirano ili zaraženo.

Sigurnosno područje je područje poluprečnika od najmanje 1 km od granice zaraženog područja.

Ako se nekoliko sigurnosnih područja preklapa ili su geografski blizu, uspostavlja se šire obilježeno područje koje obuhvata relevantna obilježena područja uključujući i prostor između njih.

Granice područja iz stava 1 ovog člana određuju se na osnovu naučnih principa, biologije štetnog organizma, nivoa infestacije i rasprostranjenosti određenog bilja u tom području.

Ako se prisustvo štetnog organizma potvrdi u sigurnosnom području, razgraničenje između zaraženog i sigurnosnog područja mijenja se u skladu sa novonastalom situacijom.

Ako se u obilježenom području posebnim nadzorom ne utvrdi prisustvo štetnog organizma tokom perioda od dvije uzastopne godine, obilježeno područje se ukida.

Obilježeno područje ne mora da se uspostavlja ako postoji dokaz da je prisustvo štetnog organizma izolovani nalaz, da štetni organizam nije odomaćen i da njegovo širenje nije moguće zbog uslova u kojima je određeno bilje uzgajano, kao i zbog uslova u kojima se skladišti drvo, izolovana kora ili drveni materijal za pakovanje od određenog bilja ili četinara.

U slučaju iz stava 8 ovog člana, sprovode se sljedeće fitosanitarne mjere:

a) hitne mjere kojima se obezbjeđuje brzo iskorjenjivanje štetnog organizma i sprečava mogućnost njegovog širenja, kao i uništavanje zaraženog materijala;

b) sprovođenje redovnog posebnog nadzora tokom perioda od najmanje dvije godine radi utvrđivanja da li je osim bilja na kojem je potvrđena zaraza štetnim organizmom, zaraženo i neko drugo bilje, s tim da se posebni nadzor vrši u području na rastojanju od najmanje 1 km oko zaraženog područja;

c) preduzimanje svih drugih mjera u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere (ISPM) br. 9 (Guidelines for pest eradication programmes) i uz primjenu integrisanog pristupa u skladu sa ISPM-u br.14 (The use of integrated measures in a systems approach for pest risk management);

d) obavještanje Evropske Komisije i država članica o razlozima neuspostavljanja obilježenog područja, kao i o rezultatima pregleda iz tačke b) ovog stava.

O uspostavljanju obilježenih područja i promjena njegovih granica u skladu sa fitosanitarnim rizicima i o ukidanju obilježenog područja obavještava se Evropska komisija i države članice Evropske unije.

Fitosanitarne mjere za iskorjenjivanje štetnog organizma

Član 9

Radi iskorjenjivanja štetnog organizma u obilježenom području sprovode se sljedeće fitosanitarne mjere:

a) bilje za koje je poznato da je zaraženo štetnim organizmom i bilje koje pokazuje simptome koji ukazuju na moguću zarazu štetnim organizmom ili za koje se sumnja da bi moglo biti zaraženo, treba odmah ukloniti;

b) određeno bilje u poluprečniku od 100 m od zaraženog bilja uklanja se;

c) druge mjere koje mogu doprinjeti potpunom iskorjenjivanju štetnog organizma, uzimajući u obzir Međunarodne standarde za fitosanitarne mjere (ISPM) br. 9 i primjenu integrisanog pristupa u skladu sa ISPM-u br. 14.

Uklanjanje bilja iz tač. a i b stav 1 ovog člana uključuje uništavanje bilja i uklanjanje i bezbjedno odlaganje korijenja, unutar poluprečnika od najmanje prvih 50 cm od korjenovog vrata, kao i ostataka kore.

Izuzetno od stava 1 ovog člana određeno bilje koje je uzorkovano i testirano i za koje je potvrđeno da nije zaraženo štetnim organizmom ne mora se uklanjati.

Uprava sprovodi odgovarajuće istraživanje radi utvrđivanja porijekla zaraze i sistemom sljedljivosti prati određeno bilje, kao i drvo i izolovanu koru porijeklom od određenog bilja ili četinara (Pinales), koji su mogli biti u kontaktu sa zaraženim uključujući i ono koje je bilo premješteno prije uspostavljanja obilježenog područja.

O rezultatima ovog istraživanja iz stava 4 ovoga člana Uprava obavještava države članice iz kojih bilje potiče i države članice u koje je to bilje premješteno.

Premještanje određenog bilja

Član 10

Određeno bilje namijenjeno sadnji može se premještati na teritoriji Crne Gore samo ako ga prati biljni pasoš.

Biljni pasoš se izdaje za određeno bilje namijenjeno sadnji samo ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:

a) da je određeno bilje namijenjeno sadnji tokom cijelog životnog ciklusa, ili od unošenja na teritoriju Crne Gore, raslo na mjestu proizvodnje koje se nalazi van obilježenog područja;

b) da je određeno bilje namijenjeno sadnji porijeklom sa mjesta proizvodnje, uključujući njegovu okolinu u poluprečniku od najmanje 1 km, na kojem nijesu primjećeni simptomi zaraze tokom službenih godišnjih pregleda u periodu od dvije godine prije njihovog premještanja, kao i da je prije premještanja testiranjem reprezentativnog uzorka svakog lota utvrđeno da je slobodno od štetnog organizma.

Određeno bilje, osim bilja namijenjenog sadnji, može se premještati iz zaraženog u sigurnosno područje, kao i van obilježenog područja, ako ga prati biljni pasoš.

Biljni pasoš se može izdati samo ako je određeno bilje iz stava 3 ovog člana porijeklom sa mjesta proizvodnje, uključujući njegovu okolinu u poluprečniku od najmanje 1 km, na kojem nijesu primjećeni simptomi zaraze tokom službenih godišnjih pregleda u periodu od dvije godine prije njihovog premještanja, kao i da je prije premještanja testiranjem reprezentativnog uzorka svakog lota utvrđeno da je slobodno od štetnog organizma.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za određeno bilje za sadnju namijenjeno za sopstvene potrebe ne izdaje se pasoš osim u slučaju premještanja bilja iz obilježenog područja i iz zaraženog u sigurnosno područje.

Premještanje određenog drveta i izolovane kore van obilježenog područja

Član 11

Biljni pasoš treba da prati drvo i koru ukoliko se premještaju iz zaraženog u sigurnosno područje, kao i van obilježenog područja i to:

a) drvo od određenog bilja, osim drvenog materijala za pakovanje;

b) drvo četinara (Pinales) u obliku iverja, čestica, piljevine, strugotina, drvnog otpada i ostataka drveta dobijenog u cjelosti ili djelimično od tih četinara; i

c) izolovana kora četinara (Pinales).

Biljni pasoš može se izdati samo ako su drvo i izolovana kora iz stava 1 ovog člana podvrgnuti odgovarajućem toplotnom tretmanu kojim se postiže temperatura od minimum 56°C u neprekidnom trajanju od najmanje 30 minuta u cijelom profilu drveta.

Drvo koje je potrebno tretirati u skladu sa stavom 2 ovog člana, može se premještati van obilježenog područja samo ako:

a) u obilježenom području ne postoji odgovarajući objekat za tretiranje;

b) tretiranje se vrši u najbližem objektu za tretiranje van obilježenog područja u kojem je to tretiranje moguće; i

c) transport se vrši pod službenim nadzorom i u zatvorenim vozilima, kako bi se spriječilo rasipanje drveta i širenje štetnog organizma.

Premještanje drvenog materijala za pakovanje van obilježenog područja

Član 12

Drvo četinara u obliku drvenog materijala za pakovanje može se premještati iz zaraženog područja u sigurnosno, kao i van obilježenog područja, ako je:

a) napravljen od okoranog drveta, u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere broj 15 (ISPM 15);

b) tretirano tretmanima u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere broj 15 (ISPM 15);

c) označen u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere broj 15 (ISPM 15), čime se potvrđuje da je drveni materijal za pakovanje podvrgnut odobrenom tretmanu u skladu sa ovim standardom.

Prestanak važenja

Član 13

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje *Gibberella circinata* Nirenberg & O'Donnell* ("Službeni list CG", broj 21/12).

Stupanje na snagu

Član 14

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

* U ovaj pravilnik prenešena je Implementirajuća Direktiva Komisije (EU) 2019/2032 od 26. novembra 2019. o utvrđivanju hitnih mjera za sprečavanje unošenja i širenja unutar Unije *Fusarium circinatum* Nirenberg & O'Donnell (*Gibberella circinata*) i stavljanju van snage Direktiva 2007/433/EC (Commission implementing decision (EU) 2019/2032 of 26 November 2019 establishing measures to prevent the introduction into and the spread within the Union of *Fusarium circinatum* Nirenberg & O'Donnell (formerly *Gibberella circinata*) and repealing Decision 2007/433/EC).

Broj: 05-313/21-720/4

Podgorica, 25. februara 2021. godine

Ministar,
mr **Aleksandar Stijović**, s.r.